

Centrum Cywilizacji Azji Wschodniej

Biogram: dr hab. Krzysztof Gawlikowski, prof. SWPS

Krzysztof Gawlikowski - absolwent psychologii na Uniwersytecie Warszawskim (1967), studiował również sinologię, filozofię, socjologię, antropologię i językoznawstwo. W latach 1964-1966 studiował w Pekinie język chiński i historię Chin (na Uniwersytecie Pekinijskim). Magisterium na UW uzyskał w 1966 r. za pracę eksperymentalną „Analiza porównawcza interpretacji zdarzeń przez studentów chińskich i polskich” (o postrzeganiu związków przyczynowo-skutkowych, pracą kierował prof. Tadeusz Tomaszewski).

Od 1967 r. był doktorantem a następnie asystentem w nowo utworzonym wtedy na UW Instytucie Nauk Politycznych. W latach 1969-1971 prowadził prace badawcze w bibliotekach moskiewskich (na stażu w Instytucie Dalekiego Wschodu Radzieckiej Akademii Nauk). Doktorat uzyskał w 1971 r. na UW za pracę „Nowoczesny militarizm chiński: jego geneza historyczna, funkcje i przemiany” (o systemie politycznym war-lordów lat 20. XX w.). Habilitację uzyskał w Instytucie Historii Polskiej Akademii Nauk za rozprawę „Formowanie Państwa Środka: w kręgu mitów i legend” (1977). Druk tej książki został niestety wstrzymany z przyczyn politycznych.

Od 1972 r. był adiunktem w Instytucie Historii PAN, w Zakładzie Historii XIX i XX w. Ameryki Łacińskiej, Azji i Afryki kierowanym przez profesora Tadeusza Łepkowskiego, gdzie od 1978 r. kierował nowo utworzoną Pracownią Dziejów Azji i Afryki Północnej XIX i XX w. Związany był także przez wiele lat z seminarium Azji i Afryki profesora Józefa Chałasińskiego w PAN. Od grudnia 1981 r. znalazł się na emigracji w Europie Zachodniej. Przez wiele lat wykładał w Istituto Universitario Orientale w Neapolu (założonym w XVIII w.) – w największym centrum studiów orientalnych we Włoszech. W 1992 r. prowadził sinologiczne seminarium doktoranckie na Sorbonie, w L'École Pratique des Hautes Études. Współpracował z Josephem Needhamem przy największym sinologicznym projekcie XX w. – Science and Civilisation In China (Cambridge University). Z Wolframem Eberhardem (z University of California) zainicjował międzynarodowe czasopismo East Asian Civilisations: New Attempts At Understanding Traditions; niestety wraz z narastającym napięciem politycznym w Europie inicjatywa ta nie rozwinęła się. Współpracował także z Derkiem Bodde (University of Philadelphia) oraz we Włoszech z Lionellem Lanciottim.

Jako publicysta współpracował z „Kulturą” paryską Jerzego Giedroycia i kilkoma pismami włoskimi (m.in. miesięcznikiem „Mondoperaio”).

Od powrotu do Polski w 1995 r. pracuje w ISP PAN. Wykładał również przez wiele lat w Instytucie Socjologii Uniwersytetu Warszawskiego (zajęcia z zakresu współczesnej Azji Wschodniej i Południowo-Wschodniej). Od 1998 r. związany jest z SWPS. Często podróżował do Chin i Azji Wschodniej.

Jest założycielem i wieloletnim redaktorem naczelnym pisma „Azja-Pacyfik: Społeczeństwo – Polityka – Gospodarka” (1999-2003, 2006-2009, 2012-, Wyd. A. Marszałek, Toruń) – jedyne go czasopisma w Polsce poświęconego problemom współczesnej Azji Wschodniej i Południowej. Wszystkie jego tomy dostępne na stronie www.azja-pacyfik.pl. Założył w ISP PAN Centrum Badań Azji i Pacyfiku i przez wiele lat kierował nim. W SWPS zainicjował utworzenie działu orientального w Bibliotece SWPS z bogatymi zbiorami o Azji Wschodniej.

Główne dziedziny badań: klasyczna chińska myśl społeczno-polityczna, a szczególnie strategiczna oraz kultura wojskowa; społeczne i polityczne tradycje Azji Wschodniej i ich oddziaływanie na współczesne przemiany polityczne i kulturowe; badania porównawcze tradycji zachodnich i wschodnioazjatyckich (stosunek do walki, jednostka i społeczeństwo, religia, państwo, społeczeństwo obywatelskie, prawa człowieka, itp.). Zajmował się również Wietnamem oraz Birmą, a także problemami dialogu między cywilizacjami. Ważniejsze jego studia poświęcone chińskiej myśli klasycznej, a szczególnie znanemu traktatowi Sunzi o sztuce wojennej i klasycznej myśli strategicznej, były publikowane w języku

chińskim i są cytowane w literaturze naukowej w ChRL i na Tajwanie (niektóre specjalistyczne studia zostały opublikowane wyłącznie w j. chińskim). Wielu badaczy w Chinach i na Zachodzie przyjęło jego tezę, iż teoria Sunzi jest pewnym rodzajem chińskiej prakseologii, czyli nauką efektywnego działania. Niektórzy badacze chińscy przyjmują również inną jego tezę, że w klasycznej myśli chińskiej występują dwa główne nurty: moralistyczny (w tym konfucjanizm) i pragmatyczny (taoizm, legizm, teoria strategii).

Jest autorem kilku książek, kilkudziesięciu studiów naukowych (w różnych językach) i organizatorem oraz redaktorem wielu prac zbiorowych integrujących wysiłki polskich badaczy Azji Wschodniej. Zorganizował także wiele konferencji naukowych krajowych i międzynarodowych.

Posługuje się językiem chińskim (putonghua i klasycznym), angielskim, rosyjskim i włoskim.

Ważniejsze publikacje

Książki i monografie:

Nowa batalia o Konfucjusza, Wydawnictwo MON, Warszawa 1976, 420 str. (książka poświęcona kampaniom polityczno-ideologicznym w Chinach epoki Mao, szczególnie kampanii "krytykować Lin Biao, krytykować Konfucjusza", 1974-1975).

Chiny wobec Europy: Reformy wojskowe XIX w. Ossolineum, Wrocław-Warszawa 1979, 233 str.

Wolfram Eberhard, K. Gawlikowski, Carl-Albrecht Sargschab, eds., *East Asian Civilizations: New Attempts at Understanding Traditions*, vol. 1, *Ethnic Identity and National Characteristics*; vol. 2, *Nation and Mythology*, Simon & Magiera Verlag, Muenchen 1982, 203 pp; 1983, 176 pp.

Zawierają studia K. Gawlikowskiego:

"Two National Ways of Reasoning: Interpretation of the Cause-Effect Relationship by Chinese and Polish University Students; A Psychological Study" (vol. 1, 82-131); "Nation: A Mythological Being" (vol. 2, 10-37).

K. Gawlikowski, red., *Postacie narodów i współczesność*, PIW, Warszawa 1984, 395 str.

Zawiera studium:

K. Gawlikowski, "Chiny: państwo, naród czy cywilizacja?", str. 162-216.

Powrót Hongkongu do Macierzy, K. Gawlikowski, red., ISP PAN, Warszawa 1997, 84 str.

Zawiera wprowadzenie KG i studium:

„Problem Hongkongu – rys historyczny”, str. 4-20.

K. Gawlikowski, R. Paradowski, red., *Rosja-Chiny: dwa modele transformacji*, A. Marszałek, Toruń 2000, 191 str.

Zawiera wprowadzenie KG i studium:

"O komunizmie w Europie i Azji uwag kilka" i "Dwie drogi odchodzenia od komunizmu: Rosja i Chiny str. 8-15, 124-155.

Przedruk tego drugiego w tomie: *Polska transformacja: spojrzenie po dwudziestu latach*, pod red. w. Materskiego i R. Żelichowskiego, ISP PAN, Warszawa 2010, s. 491- 514. Z uzupełnieniem: "Komentarz po latach", tamże, s. 515-522.

Korea: doświadczenia i perspektywy, K. Gawlikowski, E. Potocka, red., A. Marszałek, Toruń 2001, str. 304.

Zawiera studium:

K. Gawlikowski, "Jednostka i władza w cywilizacji wschodnioazjatyckiej", str. 15-71.

Klasyczna chińska literatura strategiczna i wojskowa, ISP PAN, Warszawa 2002, 93 str.

Chiny: Rozwój Społeczeństwa i państwa na przełomie XX i XXI wieku, K. Gawlikowski, K. Tomala, red., ISP PAN - Trio, Warszawa 2002.

Zawiera studium K. Gawlikowskiego:

"Formowanie społeczeństwa obywatelskiego w Chinach w XX w.", str. 9-34.

Azja Wschodnia na przełomie XX i XXI w.; Studia i szkice, pod red. K. Gawlikowskiego i M.

Ławacz, ISP PAN – Trio, Warszawa 2004, t. 1-2

Zawiera następujące studia K. Gawlikowskiego:

"Wprowadzenie: Azja Wschodnia po drugiej wojnie światowej i znaczenie przełomu lat 80. i 90. XX w.", t. 1, str. 15-77; "Procesy transformacji w Chińskiej Republice Ludowej", s. 81-147; "Tajwan: Spory o status wyspy i procesy transformacji pod koniec XX w.", s. 165-236; "Kraje Azji Południowo-Wschodniej w epoce dramatycznych przemian" (przy współpracy A. Jelonka i J. Smulskiego), s. 293-383; "Uwagi końcowe", t. 2, s. 369-377.

Japonia na początku XXI wieku: polityka, gospodarka, społeczeństwo i stosunki z Polską, pod red. K. Gawlikowskiego i M. Ławacz, Wyd. A. Marszałek, Toruń 2008, 352 str.

Zawiera wprowadzenie K. Gawlikowskiego:

„Kilka uwag o roli Japonii w Azji Wschodniej i w świecie”, str. 7-12.

Konfucjański model państwa w Chinach, ISP PAN, Warszawa 2009, 110 str.

Chiny w XXI wieku: perspektywy rozwoju, pod red. W. J. Dziaka, K. Gawlikowskiego i M. Ławacz, ISP PAN, Warszawa 2012, 358 str.

Zawiera studium K. Gawlikowskiego: Perspektywy demokratycznych przemian w Chinach, s. 223-280.

A także analizę W. J. Dziaka i K. Gawlikowskiego: Perspektywy normalizacji stosunków ChRL z Tajwanem – szanse i zagrożenia, s. 299-311.

Wielkie przemiany w Chinach: próba bilansu reform Deng Xiaopinga, pod red.

K. Gawlikowskiego i M. Ławacz, SWPS, Warszawa 2012, 367 str.

Zawiera: Przedmowę K. Gawlikowskiego i M. Ławacz; studium K. Gawlikowskiego, Charakter i dynamika „reform Deng Xiaopinga”, s. 29-51; a także K. Gawlikowskiego i M. Ławacz, Kronika przemian w Chinach w latach 1973-2011, s. 336-365.

Księga Mistrza Suna (roboczy przekład traktatu i studia o tradycjach strategiczno-militarnych Chin), www.isppan.waw.pl/subpage/cbap/sunzi/index.html

Pod redakcją K. Gawlikowskiego ukazały się także następujące tematyczne tomy rocznika "Azja-Pacyfik: Społeczeństwo – Polityka – Gospodarka" (założonego przez K. Gawlikowskiego); t. 2/1999 (Japonia, Chiny, Malezja); 3/2000 (Korea); 4/2001 (Chiny); 5/2002 (Azja Południowo-Wschodnia); 6/2003 (Chiny: Religia – obyczaje – polityka); 9/2006 (Stosunki międzynarodowe Chin); 10/2007 (Indie i Chiny); 11/2008 (Japonia); 12/2009 (Wietnam). (pełne teksty roczników 1-13 zob. www.azjapacyfik.pl)

2. Rozdziały w pracach zbiorowych

(1 i 2 rozdziały K. Gawlikowskiego): "Chinese literature on the art of war" and "Distinctive features of Chinese military thought" w: Joseph Needham, Robin D. S. Yates (with the collaboration of Krzysztof Gawlikowski, Edward McEwen, Wang Ling), *Science and Civilisation in China*, vol. 5, part VI, *Military Technology: Missiles and Sieges*, Cambridge University Press 1994, str. 10-100.

Wersja chińska:

Li Yuese 李約瑟, *Zhongguo kexue jishu shi* 中國科學技術史 [Historia nauki i technologii w Chinach], 5 juan 卷, 6 fenceng 分冊, Li Yuese 李約瑟, Ye Shan 葉山, red. we współpracy (bangzhu) 幫助 Shi Shidao 石施道 (Gaolikaofusiji 高利考夫斯基), Maikeyousi 麥克尤思, Wang Ling 王鈴, *Junshi jishu: paoshe wuqi he gongshou cheng jishu* 軍事技術: 拋射武器 he 攻守城技術 [Technologie militarne: broń strzelecka i technologie zdobywania oraz obrony miast], przekł. Zhong Shaoyi deng 鐘少異等 (i inni), Kexue Chubanshe – Shanghai Guji Chubanshe, Beijing 2002 (rozdz. KG. str. 8-76).

Chapter 12 :“Dialogue among Civilisations as a New Challenge in the Era of Globalisation”,
w: Uichol Kim, Henriette Sinding Aasen, Shirin Ebadi, red., *Democracy, Human Rights, and Islam in Modern Iran: Psychological, Social, and Cultural Perspectives*,
Fagbokforlaget, Bergen 2003, str. 411-442.

Ukazała się także wersja włoska tego tekstu:

„Il dialogo fra le civiltà nell’era della globalizzazione”, *Mondoperaio*, 2005, nr 1
(Genn.-Febr.), str. 64-82.

Azja Wschodnia na przełomie XX i XXI w.; Studia i szkice, pod red. K. Gawlikowskiego i M.
Ławacz, ISP PAN – Trio, Warszawa 2004, t. 1-2

Zawiera następujące studia K. Gawlikowskiego:

“Wprowadzenie: Azja Wschodnia po drugiej wojnie światowej i znaczenie przełomu lat 80. i
90. XX w.”, t. 1, str. 15-77; “Procesy transformacji w Chińskiej Republice Ludowej”, s. 81-147;
“Tajwan: Spory o status wyspy i procesy transformacji pod koniec XX w.”, s. 165-236; “Kraje
Azji Południowo-Wschodniej w epoce dramatycznych przemian” (przy współpracy A. Jelonka i
J. Smulskiego), s. 293-383; “Uwagi końcowe”, t. 2, s. 369-377.

Artykuły i studia

„W Państwie Środka”, w: Andrzej Zajęczkowski red., *Obrazy świata białych*, PIW,
Warszawa 1973, str. 59-132.

„Ideologia KPCh a klasyczna filozofia chińska”, cz. 1, „Przyczyny żywotności klasycznej
filozofii chińskiej”, *Studia Filozoficzne*, 1973, nr 3, str. 25-45.

Wersja zmodyfikowana:

„On the Sources and Vitality of Classical social and Political Concepts in China”,
Dialectics and Humanism, 1975, nr 1, str. 121-132.

„Ideologia KPCh a tradycyjna filozofia chińska”, cz. 2-3, „Tradycyjne koncepcje polityczno-
społeczne”, *Studia Filozoficzne*, 1973, nr 9, str. 29-38; 1974, nr 3, str. 125-144.

„The Chinese War-lord system of the 1920’s: Its Origins and Transformations”, *Acta
Poloniae Historica*, vol. 29 (1974), str. 81-110.

Wersje zmodyfikowane:

„Rządy warlordów w Chinach – geneza, charakter, przemiany”, *Dzieje Najnowsze*, 1975, nr 1, str. 31-
53.

„Kitajskaja militaristskaja sistiema nowego wriemieni i etapy jejo formirowanija”, w: *Czetyrtaja
Naucznaia Konferencija ‘Obszczestwo i gosudarstwo w Kitaje*, Izd. Nauka, Moskwa 1973, t. 2, str.
201-212.

„Subiektywne czynniki rozwoju gospodarczego; O próbie Davida C. McClellanda
zastosowania metod psychologii do wyjaśnienia procesów historycznych”, *Dzieje
Najnowsze*, 1974, nr 1, str.151-170.

„Założenia amerykańskiej teorii współistnienia; Teoria Kissingera”, *Sprawy
Międzynarodowe*, 1974, nr 10, str. 67-84.

„Ideologia KPCh a klasyczna filozofia chińska”, cz. 4, „Stosunek do filozofii klasycznej i
jego historyczne uwarunkowania”, *Studia Filozoficzne*, 1976, nr. 6, str. 35-65.

„Tradycje historyczne i uwarunkowania rozwoju ruchów chłopskich w Chinach
nowożytnych”, w: Tadeusz Łepkowski red., *Chłopstwo w życiu politycznym
Trzeciego Świata*, Ossolineum, Wrocław 1976, str. 9-39.

„Traditional Chinese Concepts of Warfare and CPC’s Theory of People’s War”, w:
Understanding Modern China; Problems and Methods, European Association of
Chinese Studies, XXVI Conference, Ortisei – St. Ulrich, Sept. 3-9, 1978;
Proceedings, Supplemento no. 2, *Cina*, IsMEO, Roma 1979, str. 143-169.

- „The Origins of the Name ‘the Middle State’”, *Czasopismo Prawno-Historyczne*, t. 32 (1980), nr 1, str. 35-76.
- “The School of Strategy (*bingjia*) in the Context of Chinese Civilization”, *East and West* (Rzym), vol. 35, nr 1 – 3 (Sept. 1985), str. 167-210.
- “The Concept of Two Fundamental Social Principles: *Wen* i *Wu* in Chinese Classical Thought”, *Annali* (Naples), vol. 47, fasc. 4 (1987), str. 397-433; vol. 48, fasc.1 (1988), str. 35-62.
- “La Cambogia e il Vietnam nel contesto dell’Asia sud-orientale; una prospettiva storica” [Kambodża i Wietnam w Azji Południowo-Wschodniej z perspektywy historycznej], w: Enrica Collotti-Pischel, red., *Cambogia, Discutere il drama cambogiano*, WR Editoriale e Commerciale, Alessandria 1988, str. 19-70.
- “Kult *thành hoàng*, duchów opiekuńczych wspólnoty wiejskiej w Wietnamie”, *Orient*, vol. 1, Muzeum Azji i Pacyfiku, Warszawa 1988, str. 148-174.
- „Il pensiero militare di Mao Zedong e la teoria classica cinese della guerra” [Koncepcje wojskowe Mao Zedonga a klasyczna chińska teoria wojny], w: Enrica Collotti-Pischel, Emilia Giancotti, Aldo Natoli, red., *Mao Zedong, dalla politica alla storia*, Editori Riuniti, Roma 1988, str. 66-93.
- “I principi della guerra del Maestro Sun” [Zasady wojowania Mistrza Suna], (wprowadzenie) w: Sun Tzu, *L’arte della guerra* (a cura di Alessandro Cornelli; presentazione di K. Gawlikowski), Guida Editori, Napoli, 1988, 1991, str. 5-33.
- “Il concetto di ‘Megamacchina’ e valido per Cina?” [Czy koncepcja ‘machiny totalnej’ ma zastosowanie do Chin?], *Mondoperaio* (Rzym), nr 7, 1989, str. 98-104.
Przedruk w: Lodovico Martello, red., *Sulla genesi del capitalismo*, Armando Editore, Roma 1992, str. 114-127.
- “Birmania – una rivoluzione fallita” [Birma: rewolucja zakończona klęską], in: Giorgio Borsa, red., *Asia Major, un mondo che cambia*, Mulino, Bologna 1990, str. 149-176.
- “I trentasei stratagemmi: origini del concetto e del libro”, w: *I trentasei stratagemmi*, a cura di e traduzione Giorgio Casacchia, L’introduzione di K. Gawlikowski, Guida Editori, Napoli 1990, str. 5-30.
- “Three Approaches to War and Struggle in Chinese Classical Thought”, in: Sielke Krieger, Rolf Trautzettel, red., *Confucianism and Modernization of China*, Hase & Koehler Verlag, Mainz 1991, str. 367-377.
Studium to ukazało się także w niemieckiej wersji tomu:
„Drei Ansätze des klassischen chinesischen Denkens zu den Themen Krieg und Kampf”, w: Sielke Krieger, Rolf Trautzettel eds, *Konfucianismus und die Modernisierung Chinas*, Hase & Koehler Verlag, Mainz 1990, s. 451-458.
- “Guerra culturale o influenza reciproca?” {Wojna kulturowa czy wpływy wzajemne?}, *Mondoperaio* (Rzym), 1990, nr 11, str. 108-110.
Tłumaczenie hiszpańskie:
“Guerra cultural o influencia reciproca?”, *Letra Internacional*, nr 21/22, Madryt); przedruk w: *Nueva Sociedad* (Caracas, Buenos Aires, etc.), nr 119, Mayo-Junio 1992, str. 117-120.
- Kelisuofu. Gaolikefusiji (Krzysztof Gawlikowski) 克裡斯托夫·高利科夫斯基, “Sun Wu – *Zhongguode xingweixue, douzheng zhexue he kexuede chuanshi ren* 孫武 - 中國行為學,

鬥爭學和科學的創始人” [Sun Wu jako pionier prakseologii, filozofii walki i naukowych analiz w Chinach], w: Yu Rubo 于汝波, red., „*Sun Zi*” *xin lun jicui. Di er jie Sunzi bingfa guoji yantaohui lunwen xuan* 孫子新論集萃 第二屆孫子兵法國際研討會論文選 [Najwartościowsze nowe studia o Sun Zi. Wybór prac II Międzynarodowego Sympozjum O Sztuce wojny Sun Zi], Changzheng Chubanshe, Beijing 1992, str. 303-316.

Wersja angielska:

“Sun Wu as the Founder of Chinese Praxiology, Theory of Struggle and Science”, *Hemispheres* (Warsaw), no 9 (1994), str. 9-22.

(Razem z Michaeliem Loewe), “Sun tzu bing fa 孫子兵法”, w: Michael Loewe, red., *Early Chinese Texts: A Bibliographical Guide*, The Institute of East Asian Studies, University of California, Berkeley 1993, str. 446-455.

Gaolikaousiji 高利考斯基 (Gawlikowski), “*Sun Wu de sixiang he Zhongguode junshi chuantong* 孫武的思想和中國的軍事傳統” [Koncepcje Sun Wu a chińskie tradycje militarne], w: *Sun Zi tansheng. Di san jie Sunzi bingfa guoji yantaohui lunwen jingxuan* 孫子探勝. 第三屆孫子兵法國際研討會論文精選 [Studia dotyczące walorów Sunzi. Wybór najistotniejszych studiów III Międzynarodowego Sympozjum o Sztuce Wojny Sun Zi], Junshi Kexue Chubanshe, Beijing 1993, str. 49-63.

Wersja angielska:

“Sun Wu’s Thought and Chinese Military Traditions”, in: *Selected Collection of the Third ISSTAW English Papers*, Military Science Press, Beijing – September 1992, str.18-36.

Przerecikowany przedruk:

“Sun Wu’s Thought and Chinese Military Traditions”, *Social Sciences in China*, 1995 (Peking), nr 3, str. 148-159.

“The Chinese Approach to Struggle and the ‘Thirty Six Stratagems’”, *Hemispheres* [Warsaw], nr 10 (1995), str. 129-146.

Gaolikefusiji 高利科夫斯基, “*Dui ‘Sunzi bingfa’ zhong Zhanguo shiqi liangge lunshu xijiede kaozheng*” 對“孫子兵法”中戰國時期兩個論述細節的考證 [Tekstologiczne studium dwu fraz z epoki Królestw Walczacych w tekście traktatu ‘Reguły wojny Mistrza Suna’], *Zhongguo Renmin Daxue Xuebao* 中國人民大學學報, 1997, nr 1, str. 49-53 (opublikowana tylko wersja chińska).

“Problem jedności Chin z perspektywy historyczno-kulturowej”, w: Edward Halizak, red., *Tajwan w stosunkach międzynarodowych*, Fundacja Stosunków Międzynarodowych, Warszawa 1997, str. 45-60.

„Przejęcie Hongkongu przez Chiny i jego nowy status”, *Studia Naukowe Uniwersytetu Gdańskiego* (Gdańsk), 1998, nr 1, str. 1-19.

„Prawa człowieka z perspektywy azjatyckiej”, w: *Azja-Pacyfik*, t. 1/1998, str. 6-48.

“Strategie na konflikt i negocjacje. O Sztuce wojny Mistrza Sun” i “Reguły wojowania Mistrza Sun (przekł. fragmentów), *Azja – Pacyfik*, t. 1/1998, str. 207-212, 213-224.

„Budowa systemu prawnego w ChRL i przemiany typu państwa w okresie reform” w: Karin Tomala, red., *Uniwersalizm praw człowieka, Idea a rzeczywistość w krajach pozaeuropejskich*, ASKON, Warszawa 1998, str. 119-134.

[„Problem ‘wartości azjatyckich’: Uwagi o koncepcjach Mahathira bin Mohamada”, *Azja-Pacyfik*, t. 2/1999, str. 192-237.](#)

„Jednostka w tradycji konfucjańskiej”, w: Andrzej Morstin, red., *Indywidualizm a kolektywizm*, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 1999, str. 125-151.

Gaolikaousiji 高利考斯基 (Gawlikowski), “*Hong lou meng' zhongde zhanlue sixiang yu Zhongguo chuantongde junshi wenhua* ‘紅樓夢’ 中的戰略思想與中國傳統軍事文化” [Strategiczne koncepcje w powieści ‘Sen Czerwonego Pawilonu’, a tradycyjna chińska kultura militarna], Huang Pumin 黃樸民, i inni, red., *Sun Zi bingfa ji qi xiandai jiazhi* 孫子兵法及其現代價值. 第四屆孫子兵法國際學術研討會論文集 [‘Sztuka wojny Sunzi’ i współczesne znaczenie tego traktatu. Wybór studiów z IV Międzynarodowego Sympozjum Naukowego o Sztuce wojny Sun Zi], Junshi Kexue Chubanshe, Beijing 1999, str. 409-416 (opublikowana w jęz. chińskim tylko skrócona wersja referatu, tu załączona niepublikowana pełna wersja angielska).
“Strategic Thought in *A Dream of red Mansions* and the Chinese Military Culture”, The 4th International Symposium on Sun Tzu’s Art. of War, Beijing, October 19-21, 1998.

“*Hong lou meng' zhongde zhanlue sixiang yu Zhongguo chuantongde junshi wenhua*” [Strategiczne koncepcje w powieści ‘Sen Czerwonego Pawilonu’, a tradycyjna chińska kultura militarna], Huang Pumin *et al.*, red., *Sun Zi bingfa ji qi xiandai jiazhi* [‘Sztuka wojny Sunzi’ i współczesne znaczenie tego traktatu], Junshi Kexue Chubanshe, Beijing 1999, str. 409-416 (opublikowana tylko wersja chińska)

“Wybory prezydenckie na Tajwanie w 2000 r. Problem jedności Chin i azjatyckiej drogi dochodzenia do demokracji”, *Azja-Pacyfik*, t. 3/2000, str. 170-215.

“Wybory prezydenckie na Tajwanie w 2000 r. Problem jedności Chin i azjatyckiej drogi dochodzenia do demokracji”, *Azja-Pacyfik*, t. 3/2000, str. 170-215.

“Procesy demontażu komunizmu w Chinach i w Polsce: mity i realia”, w: K. Tomala, red., *Chiny; przemiany państwa i społeczeństwa w okresie reform, 1978-2000*, ISP PAN – Trio, Warszawa 2001, str. 371-395.

“Jiang Zemin”, *Azja-Pacyfik*, t. 4/2001, str. 140-151.

“Conflict and Aggression in Western and in Chinese Civilizations”, in: P. Boski, F.J.R. van de Vijver, A. M. Chodyncka, eds., *New Directions in Cross-Cultural Psychology; Selected Papers from the Fifteenth International Congress of the International Association of Cross-Cultural Psychology*, Polish Psychological Association, Warszawa 2002, str. 71-90.

“Some General Remarks on the Dialogue among Civilizations”, *Dialogue and Universalism* (Warszawa), nr 11-12/2002, str. 25-30.

“Azja Południowo-Wschodnia jako region historyczno-kulturowy (1)”, *Azja –Pacyfik*, t. 5/2002, str. 9-32.

“The ‘Civilisation of Struggle’ in the West and Appreciation of Harmony in East Asia: Philosophical and Social Implications of the Two Approaches”, *Dialogue and Universalism* (Warszawa), nr. 7-8/2003, str. 17-48 (referat przedstawiony na konferencji *Dialogue among Civilisations – the Key to a Safe Future*, Warsaw, 23-26 April, 2003).

Ukazała się także wersja włoska:

“Occidente e Cina: civiltà a confronto”, *Mondoperaio*, Nov.-Dic. 2005, 56-76.

["Religijność chińska: uwagi o innej cywilizacji", *Azja-Pacyfik*, t. 6/2003, str. 9-53.](#)

„Procesy transformacji w ChRL: mity i realia”, *Polityka Wschodnia* (Warszawa), nr 1-2/2003, str. 96-117.

[Poprawiona wersja ukazała się jako: „Chińskie przemiany: mity i rzeczywistość”, w: *Zarysie \(Darmstadt, RFN\)*, t. 5/2006, str. 115-142.](#)

„From False ‘Western Universalism’ towards True ‘Universal Universalism’”, *Dialogue and Universalism*, 9-10/2004 s. 1-29.

[„From False ‘Western Universalism’ towards True ‘Universal Universalism’”, *Dialogue and Universalism*, 9-10/2004 s. 1-29. „Procesy okcydentalizacji Chin oraz innych krajów Azji Wschodniej i ich stosunek do cywilizacji zachodniej”, w: *Wietnamczycy: system wartości i stereotypy Zachodu*, pod red. A. Jelonka, Scholar 2004, str. 26-86.](#)

[„Procesy okcydentalizacji Chin oraz innych krajów Azji Wschodniej i ich stosunek do cywilizacji zachodniej”, w: *Wietnamczycy: system wartości i stereotypy Zachodu*, pod red. A. Jelonka, Scholar 2004, str. 26-86.](#)

„Różne drogi odchodzenia od komunizmu a polska polityka”, *Zarys*, t. 6/2007, str. 89-120.

„The Western and the Confucian approaches to War”, w: *Confucian Tradition. Towards the New Century*, pod red. A. Jelonka i B.S. Zemanka, Wyd. UJ, Kraków 2008, str. 19-40.

„Religijność wietnamska: kult duchów opiekuńczych wspólnoty wiejskiej a państwo”, *Azja -Pacyfik*, t. 12/2009, s. 138-171.

„General Aung San – twórca niepodległości Birmy”, *Azja -Pacyfik*, t. 13/2010, s. 44-64.

„W cieniu cerkiewnych kopuł: Rosja z różnych perspektyw”, *Zarys – Magazyn Kulturalny*, t. 9/2010, s. 23-56.

„Cechy szczególne rewolucji Xinhai i jej paradoksy”, *Azja-Pacyfik*, t. 14/2011, s. 31-48.

„A New Period of the Mutual Rapprochement of the Western and Chinese civilizations: Towards a Common Appreciation of Harmony and Co-operation”, *Dialogue and Universalism*, vol. XXI, no. 2/2011, s. 115-162. Referat przedstawiony na The First Conference of the World Cultural Forum (Taihu, China), *Dialogue and Cooperation for World Harmony and Common Development*, Suzhou, May 18-19, 2011

„Dialog międzykulturowy: „inspirująca koncepcja” czy konieczność?”, w pracy: *Kultury świata w dialogu*, pod red. A. Czajki, Wyd. UKSW, Warszawa 2012, s. 269-317.

„Problem tradycji rodzimych we współczesnych przemianach państw Azji Wschodniej”, w: *Kulturowe i edukacyjne oblicza współczesnej Azji*, pod red. Joanny marszałek-Kawy i Roberta Gawłowskiego, Wyd. A. Marszałek, Toruń 2013, s. 13-40.

Ważniejsze artykuły recenzyjne

Dr Li Zhisui, *Prywatne życie przewodniczącego Mao*, Warszawa 1996 – artykuł recenzyjny, *Azja-Pacyfik*, t. 1/1998, s. 275-285.

„Nowe ujęcie przemian w Chinach współczesnych”, (artykuł recenzyjny o pracy: Lynn T. White, *Unstatelly Power*, vol. 1-2, New York 1998), *Azja-Pacyfik*, t. 2/1999, s. 272-286

„Kluczowy moment wpływu Chin na losy Polski – przyczynek do historii stosunków polsko-chińskich” (art. recenzyjny o 1956 – *Polski Październik w polityce światowej*, pod red. J. Rowińskiego, PISM, Warszawa 2006), *Azja-Pacyfik*, t. 11/2008, str. 280-291.

Eseje, artykuły publicystyczne i wspomnienia dokumentalne

- „W obronie głupoty: o roli głupoty w życiu politycznym”, *Tygodnik Powszechny*, 13.10.1985.
- „Studenci a przyszłość chińskiej reformy”, *Kultura* (Paryż), nr 5, 1987, 31-40.
- „Chiny a ‘Starszy Brat’ – o trudnych stosunkach sowiecko-chińskich”, *Kultura* (Paryż), nr 12, 1987, str. 28-40.
- „Burma na trudnej drodze do demokracji”, *Kultura* (Paryż), nr 11, 1988, str. 54-64.
- „Krótka Pekinśka Wiosna”, *Kultura* (Paryż), nr 7, 1989, str. 91-100.
- „Mit pomocy Zachodu a polskie realia”, *Kultura* (Paryż), nr. 9, 1989, str. 44-50.
- „Europejska wspólnota kulturowa a nacjonalizmy”, *Kultura* (Paryż), nr 4, 1990, str. 3-12.
- „Gdyby ‘święty Mao’ tego dożył”, *Kultura* (Paryż), nr 9, 1992, str. 46-53.
- „Zapiski z Pawilonu Odlatującego Żórawia”, *Azja-Pacyfik*, t. 3/2000, str. 305-342.
- „Zapiski z Pawilonu Odlatującego Żórawia” (II), *Azja-Pacyfik*, t. 4/2001, str. 218-232.
- „Problem respektowania praw człowieka w Chinach”, *Azja-Pacyfik*, t. 4/2001, str. 98-109.
- „Zapiski z Pawilonu Odlatującego Żurawia” (III), *Azja-Pacyfik*, t. 7/2004, str. 144-162.
- „Zapiski z Pawilonu Odlatującego Żurawia (IV): uwagi o jednostce i problemie praw człowieka”, *Azja-Pacyfik*, t. 10/2007, str. 215-226.
- „ChRL a ruch ‘Solidarności’ – dwie karty osobistych wspomnień z historii stosunków chińsko-polskich”, w: *Polska – Chiny: wczoraj, dziś, jutro*, pod red. Bogdana Góralczyka, Wyd. A. Marszałek, Toruń 2009, s. 290-306.
- „Polskie wizje Europy”, *Zarys – Magazyn Kulturalny/Kulturmagazin*, t. 8/2009, s. 11-26; przekł. niemiecki: „Polnische Europabilder”, tamże, s. 13-30.
- „Międzynarodowa historia plakatu ‘Solidarności’”, *Zarys - Magazyn Kulturalny/Kulturmagazin*, t. 8/2009, s. 85-92.
- „Chiny stawiają na miękki kapitalizm”, *Polska – The Times*, 5-7.11.2010, Forum s. V (tekst autorski przed skrótami i zmianami redakcyjnymi o perspektywach ewolucji demokratycznej w Chinach).

Zapisy ważniejszych dyskusji redakcyjnych z udziałem K. Gawlikowskiego i wywiady:

- „Azja w XX w.”, *Dzieje Najnowsze*, nr 1, 2000, str. 5 – 29.
- „Zrozumieć Azję”, *Więź*, lipiec 2000, str. 13-36.
- „Wielkie mocarstwa Azji”, *Polityka Wschodnia*, nr 2, 2000, str. 123 - 168.
- „Azja – globalizacja i wartości”, *Res Publica Nowa*, marzec 2003, str. 21 – 31.
- „Chiny – Unia Europejska – Stany Zjednoczone: wyzwania XXI w.”, *Azja-Pacyfik*, t. 9/2006, str. 109-155.
- „Chiński optymizm”, *Znak*, VII-VIII, 2008, str. 17-30.

“Mao a rozwój Chin współczesnych”, *Azja-Pacyfik*, t. 11/2008, str. 149-200.

“Wietnam na drodze wielkich przemian: kręte ścieżki od komunizmu do kapitalizmu. Rozmowa K. Gawlikowskiego z Adamem Ffrodem”, *Azja-Pacyfik*, t. 12/2009, s. 191-217.

Prace popularyzatorskie:

Historia Chińczyków: cztery tysiące lat największej cywilizacji Dalekiego Wschodu. Polityka –

Pomocnik historyczny, pod red. L. Będkowskiego i K. Gawlikowskiego), Warszawa, wrzesień 2012, 139 str.